

Kristina Háfoss, landsstýriskvinna

Røða í samband við, at kirkjan á Kirkju er 75 ár í ár

Á Kirkju, 1. juni 2008

KIRKJAN á KIRKJU 75 ár

*”Kom, kærleikans andi, sum vársólin blið,
ið kveikir upp lívið á vali,
og birt í barminum bjartari tíð,
sum sýnist í verki og talu”*

Soleiðis yrkti Louis Zachariasen, í einum av sálum sínum, og júst hetta við at skapa eina bjartari tíð her á Kirkju, hevur uttan iva verið ein av høvuðsorsøkunum til, at so nógv fólk á Kirkju og í Fulgoynni tóku saman lógvatak fyri at gera kirkjuna á Kirkju til veruleika fyri 75 árum síðan.

Eitt sindur av søgu

Ongin ivi um, at júst kirkjan hevur serligan týðning fyri bygdina Kirkju. Bygdin hevur enntá fingið heitið Kirkja, og hetta er ikki uttan orsök. Bygdin Kirkja er sum orðið sigur gomul kirkjubygð og hevur uttan iva navnið av, at kirkja hevur verið á staðnum í øldir.

Í søgnini um floksmennirnar verður kirkjan nevnd, men elstu skrivligu skjøl um kirkjuna eru frá 1709 í frágreiðing, sum kongur lat gera um almennar bygningar eftir at Gablarnir høvdu mist ræðið í Føroyum. Í hesi frágreiðing verður hon nevnd Fugloyar kirkja.

Í 100 ár frá 1833 – 1933 var eingin kirkja á Kirkju. Hetta komst av, at kirkjan um hetta mundið var í ringum standi. Hartil kemur, at Kirkja var fyri stórari bátsvanlukku, tá kirkjubáturin í 1818 umkomst sunnan fyri bygdina og seks mans doyðu.

Kirkjuligu myndugleikarnir søktu í 1832 um at flyta kirkjuna til Hattarvíkar við teirri grundgeving, at á Kirkju var eingin maður, sum kundi vera verji fyri kirkjuna og einki tilhald var hjá prest. Fólkið á Kirkju var ikki fegið um hesa avgerð, men skuldu tað ganga um 100 ár frá tí, at kirkjan varð tikin niður og flutt, til fólkið á Kirkju tók ítøkilig stig til at byggja nýggja kirkju.

Arbeiðið at gera kirkjuna

Men tá fyrsta stigið varð tikið – gekk skjótt. Tí tað gekk ikki eitt ár frá tí byrjað varð, til kirkjan var vígd, og vóru tað fólk á staðnum, sum bæði bygdu og stóðu fyri arbeiðinum. Flestu menn á Kirkju vóru sjómenn, so kirkjan varð bygð um heystið og veturin 1932-33.

Nevnast kann, at tá kirkjan varð bygð í 1932/33 búðu um 150 fólk á Kirkju.

Fígging

Fyri at gera kirkjuna til veruleika, skuldi fígging eisini til vega. Fyri at fígga byggingina, varð peningur fingin til vega við basari, lutaseðlasølu, innsavning og eisini lótu fleiri kirkjuni peningaliga gávu. Eisini lat hin føroyski kirkjugrunnurin stuðul til byggingina.

Altartalva við serstakari søgu

Havi hug at nevna altartalvuna. Altartalvan, ið S. J. Mykines hevur málað – og er latin í gávu av Jógvani Zachariasen - hevur sína serligu søgu, og er sermekt á mangan hátt.

Myndin lýsir hendingina á Genesarets vatni, tá ið Jesus um náttartíð kom gangandi eftir aldunum, og Pætur ynskir at gera tað sama. Myndin er tó ikki á Genesarets vatn, men í Fugloyarfirði við Viðoyinni í baksýni. Lærusveinarnir eru viðingar í einum føroyskum árabáti.

Tá ið altartalvan var komin upp at hanga varð ein bátasmiður á Kirkju spurður, hvussu honum dámdi málningin. Hann svaraði, at báturin á myndini var í so nógv útlagdur í bagborð. Hetta frætti Mykines, og árið eftir í 1934 kom hann út at rætta myndina.

Føroyskt byggisnið

Louis Zachariasen, ið sjálvur var úr Kirkju, teknaði kirkjuna. Tekningarnar vórðu latnar kirkjuni í gávu. Helst hevur hann fingið íblástur frá gomlu føroysku kirkjunum. Hetta bera nógv eyðkenni hjá kirkjuni boð um.

Tað at abbi mín hevur teknað hesa kirkjuna, ger, at júst hendan kirkjuvígslan er nakað serstakt fyri meg persónliga. Eisini er hetta nakað serstakt fyri mammu mína, Annu Helenu, ið er her í dag, og somuleiðis var til 50-ára hátíðarhaldið fyri 25 árum síðan.

Vígslan í 1933

Ongin ivi um, at 28. mai 1933 var ein stórur dagur fyri fólkið á Kirkju.

Tað var framúr gott veður tann dagin, so nógv fólk kom til vígsluna av kirkjuni. Smyril kom úr Havn við uml. 100 fólki, Bjørgvin kom úr Klaksvík, somuleiðis bátar úr Svínøi, Sundi og av Viðareiði. Jákup Dahl, próstur, vígdi kirkjuna og helt vígslutaluna.

Fólk mettu at vígslan var nakað heilt serstak, m.a. tí hon frá byrjan til enda varð hildin á føroyska móðurmálinum. Sjálvt teir donsku prestarnir lósu sínar bønir á føroyskum. Hetta var ikki vanligt tá á døgum, og vóru tað eisini nógv, ið stríddust fyri rættindum føroyinga at nýta móðurmálið í almenna rúminum. Ikki minst fólkið á Kirkju.

Føroyska málið avgerandi týdning

Hendan dagin tá kirkjan á Kirkju varð vígd, hevur kirkjan gingið á odda føroyska málinum at frama, og tað er at feignast um. Tí sum Jóannes Patursson yrkir, ið einum av sálum sínum:

*“Føroya mál á mannatungu,
merkir: her býr Føroya fólk.
Slektir fornu og tær ungu,
eyðkendu seg sum ein bólk,
ið helt fast við fedra mál,
virdu tað av hug og sál,*

*gloymdu ikki ættarbandið;
byggja tí enn hetta landið.*”

Hetta brotið úr sálminum “Boðar tú til allar tjóðir” lýsir so avbera væl týðningin, ið føroyska málið hevur havt og framhaldandi hevur fyri føroysku tjóðina.

Í dag hevur føroyska málið munandi betri umstøður m.a. innan kirkjugátt, og kunnu vit, umframt at fegnast um hetta, fegnast um, at føroyingar á Ólavsøku undanfarna ár tóku heimaftur fulla ábyrgd av føroysku fólkakirkjuni. Hetta var enn eitt fet á leiðini at taka fulla ábyrgd av øllum viðurskiftum í Føroyum.

Tilukku

Eg vil vegna Mentamálaráðið og Landsstýrið ynskja kirkjuliðnum og øllum, ið vara av kirkjuni - og okkum øllum - hjartaliga tilukku við 75 ára degnum.

Takk fyri, at tit hava fyriskipað hetta frálíka hátíðarhaldið. Alt tað besta framyvir, og góða eydnu við eisini frameftir at varðveita kirkjuna sum ein livandi og týðandi part av Kirkju og Fulgoygni.